

Nederland veilige schuilplaats voor Italiaanse maffiosi

La dolce vita in de polder

Eerst maffiakopstuk, nu spijtoptant: Filippo Cerfeda: 'Op het laatst noemden ze me Saddam.'

en hun bloedbroeders

Maffiakopstukken vinden sinds jaar en dag een weldadig onderkomen in ons land, bleek vorige week weer eens. Zo ook Filippo Cerfeda, baas van de Sacra Corona Unita, die nu als kroongetuige samenwerkt met de Italiaanse justitie. Revu reisde af naar Italië voor onderzoek. 'Hier schieten ze liever.' Door Stan de Jong

Ik had een installatiebedrijf, maar meer dan dat was ik een maffioso.' Het zou de openingszin uit een Scorsese-film kunnen zijn, maar het zijn de woorden van Filippo Cerfeda in 2003, tijdens een van zijn eerste verhoren bij de rechtbank in Lecce, waar ze nog ouderwetse kooien hebben om de verdachten in te stoppen. Cerfeda is topman van de Sacra Corona Unita (SCU), een van de vier maffia-organisaties die Italië telt. De SCU opereert vanuit de regio Puglia, in de hak van de laars, waar steden als Lecce, Brindisi en Bari liggen. De organisatie heeft zich gespecialiseerd in sigarettensmokkel, drugshandel en afpersing. Met zijn kille bruine ogen is Cerfeda het prototype van de niets en niemand ontziende gangster, zeggen mensen in Lecce die hem hebben ontmoet. Over liquidaties spreekt Cerfeda op een toon waarop anderen vakantieherinneringen ophalen. Zijn bijnamen zijn talrijk en hij doet daar niet geheimzinnig over. 'Op

het laatst noemden ze me Saddam,' verklaart hij. De maffiabaas is verantwoordelijk voor veel moorden, maar is de tel kwijtgeraakt. 'Vijftien, veertien, dertien, zestien... ik weet het niet meer precies. Maar er waren meer misdrijven, ook pógingen tot moord.' Openhartig? Jazeker, Cerfeda is namelijk *pentito*, zeg maar: spijtoptant. Een term die de lading niet helemaal dekt, want van berouw lijkt in zijn geval geen sprake te zijn. De Italiaanse justitie maakt graag gebruik van pentiti (kroongetuigen) om de maffia te bestrijden en is daarin, zeker waar het de jonge SCU betreft, succesvol. Een groot aantal SCU-leden werkt inmiddels samen met de Italiaanse justitie, voor zover zij elkaar tenminste nog niet hebben afgeslacht. Want de SCU is zelfs voor maffiabegrippen een extreem gewelddadige organisatie. 'Overlegstructuren om onderlinge geschillen te beslechten kent de SCU niet,' vertelt de openbare aanklager in Lecce, *dot-tore* Cataldo Motta die deze avond, omringd door lijfwachten, op het Paleis van Justitie

overuren draait. 'Hier schieten ze liever.' In de jaren negentig voerde Motta twee zogenaamde 'maxi-processen' tegen de SCU. Trots laat hij een zilveren beker zien die hij van zijn medewerkers kreeg. Er staat de datum 5 februari 1997 in gekerfd. Alle dertig maffiosi die toen terechtstonden, werden op die dag veroordeeld. En van de vijf SCU-leiders zijn er drie pentito geworden. Gevoelige klappen voor de lokale maffia. Motta geeft toe dat de bestrijding van de SCU relatief eenvoudig is, omdat die nog geen diepe wortels heeft in de maatschappij, zoals de Camorra (Napels), Cosa Nostra (Sicilië) of 'Ndrangheta (Calabrië). 'Andere maffia-organisaties zijn mede uit politieke motieven ontstaan, bijvoorbeeld uit protest tegen belastingen of een niet-functionerende ambtenarij. Hier is de bevolking op de hand van de overheid, van justitie. We konden bijtijds voorkomen dat de SCU wél wortel schoot in onze samenleving.'

A12-moorden

Wat heeft dit alles met Nederland te maken? Nou, véél. Cerfeda en zijn bloedbroeders - op de vlucht voor de Italiaanse politie of voor tegenstanders - vonden jarenlang een veilig onderkomen in ons land. Ogenscheinlijk werd hen geen strobreed in de weg gelegd en gingen zij op de oude voet door met moorden en drugshandel. Bovendien is het aan de bekentenissen van Cerfeda te danken dat een Amsterdamse restauranthouder van Italiaanse afkomst tot levenslang werd veroordeeld wegens een dubbele moordzaak. Een zaak die bekend staat als de A12-moorden. Op 22 februari 2002 worden op een talud langs de A12 bij Woerden de lichamen van twee Brazilianen gevonden. Ze zijn geript van 20 kilo coke en in koelen bloede dood- ▶

Maffiosi in Holland

Vorige week werd de 60-jarige Guiseppe de Tomaso, lid van de Napolitaanse maffia (Camorra) in Zandvoort van zijn bed gelicht. In november vorig jaar arresteerde de Amsterdamse politie al drie belangrijke kopstukken van deze maffiatak. Ze maken deel uit van een schier eindeloze reeks *camorrista* die in Nederland actief waren. Zoals de puissant rijke Rafaele 'Rockefeller' Barbato, die was getrouwd met een Nederlandse vrouw. Barbato verleende op zijn beurt onderdak aan de beruchte clanleider Augusto La Torre. Ook de 'Ndrangheta is hier aanwezig. Een van de zes in augustus geliquideerde Italianen in het Duitse Duisburg was een maffiabaas die jaren in Amsterdam-West woonde. In oktober 2005 zou deze **Sebastiano Strangio** (foto rechts) zijn gearresteerd in een Amsterdams café. Last but not least: al in de jaren zeventig probeerde de Amerikaanse tak van de (Siciliaanse) Cosa Nostra, onder leiding van de roemruchte Meyer Lansky, het gokwezen in Amsterdam in handen te krijgen.

► geschoten. Opdrachtgever blijkt de in Nederland ondergedoken maffiabaas Cerfeda te zijn. De uitvoerders zijn twee leden van zijn SCU: Adriano Palazzo en Tiziano Greco, die bekennen de moorden te hebben gepleegd, maar elkaar aanwijzen als schutter. Als mede-opdrachtgever wijst Cerfeda de Italiaan Aldo G. aan, die twee restaurants in Amsterdam drijft en evenals Cerfeda afkomstig is uit de regio Lecce. G. is eerder in België veroordeeld wegens drugshandel en heeft vaker hand- en spandiensten verleend aan voortvluchtige maffiosi. In 2006 wordt G. door de Utrechtse rechtbank veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf. Begin volgende jaar is het hoger beroep in deze zaak.

Ondertussen is duidelijk geworden dat Cerfeda meer dode lichamen in Nederland heeft achtergelaten. Hij biecht drie andere moorden op. Ten eerste op de ook al voortvluchtige maffioso Guiseppe Lezzi, die eerst uit een Nederlandse gevangenis moest worden bevrijd. Daarnaast blijkt Cerfeda verantwoordelijk voor een schietpartij in The News, een kroeg in de Korte Leidsedwarstraat in Amsterdam, waarbij twee Joegoslaven om het leven kwamen. In amper twee jaar tijd heeft de maffiabaas uit Lecce dus een bloederig spoor door de Amsterdamse straten getrokken. Maar wat had de SCU hier eigenlijk te zoeken? En wat is het voor club?

Inwijdingsrituelen

Twee lange winkelpromenades doorklieven het historisch centrum van Lecce, een provincieplaats ter grootte van Alkmaar, die ooit werd gesticht door de Grieken. De stad staat bekend om haar fraaie barokke monumenten. In het weekend flaneren hier tot in de mid-demachtelijke uurtjes goed geklede jongens en meisjes, likkend aan hun ijsjes. Straatcrimi-

In amper twee jaar tijd heeft de maffiabaas uit Lecce een bloederig spoor door de Amsterdamse straten getrokken

naliteit bestaat nauwelijks in Lecce, de politie is niet zichtbaar aanwezig. Midden jaren tachtig wordt dit pittoreskje plaatsje opgeschrikt als er bommen ontploffen. Het blijkt te gaan om aanslagen door de SCU op middenstanders die weigeren hun afpersgeld te betalen. Later, als er processen tegen de SCU worden gevoerd, zullen nog bomaanslagen op het gerechtsgebouw en het station plaatsvinden. 'Tot die tijd werd het bestaan van de mafia in deze streek afgedaan als wildwestverhalen in de media,' vertelt professor Mariano Longo, die we ontmoeten in

zijn kamer op de faculteit sociale en politieke wetenschappen van de universiteit van Lecce. 'De autoriteiten koesterden het imago van Lecce als het Californië van het zuiden.' In 1997 schreef de socioloog Longo een boek over de SCU. De SCU kent een wonderlijke geschiedenis. In 1983 richt Giuseppe Rogoli de organisatie op. Hij doet dat vanuit de gevangenis in Lecce waar hij is gedetineerd. Rogoli is dan zelf al ingewijd door de Calabrische mafia, de 'Ndrangheta. De opzet van de SCU is defensief van aard: de plaatselijke penose wil op deze manier voorkomen dat maffiosi

bedoening is,' vertelt Longo, is de organisatie van meet af aan 'klunzig'. Typerend voor de SCU is bijvoorbeeld dat een aantal drugsverslaafden tot de leiding weet door te dringen. 'Iets dat in de mafia normaal gesproken uit den boze is. Een drugsverslaafde denkt alleen hoe hij aan verdovende middelen komt en is per definitie onbetrouwbaar en niet loyaal.' Ook is steeds onduidelijk wie er nu de echte baas is binnen de SCU. Het leidt tot een onafzienbare reeks vendetta's. Dat vele SCU-leden met het grootste gemak overlopen naar de Italiaanse overheid om hun maten te 'ver-

Onderzoek naar de zogenoemde A12-moorden in 2002 waarbij twee Brazilianen werden vermoord in opdracht van Cerfeda.

van met name de Camorra (uit Napels) de handel in de streek overnemen. De regio Puglia is een aantrekkelijk gebied voor smokkel en drugshandel vanwege de strategische ligging aan de Adriatische én de Ionische Zee. Met de Balkan wordt volop (illegale) handel gedreven.

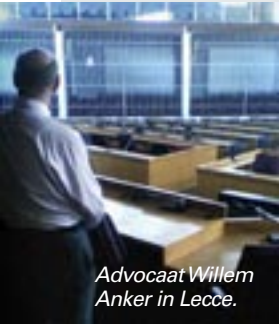
In de begintijd neemt de SCU niet alleen de handel in drugs en sigaretten over, maar legt zich ook toe op (Europese) subsidiefraude. Niet alle lokale boeven sluiten zich aan bij de SCU, maar hun halsstarrigheid moeten zij niet zelden met de dood bekopen. Grof geweld is dan al hét keurmerk van de SCU. De SCU-grondleggers kopiëren simpelweg de structuur en rituelen van andere, gevestigde mafia-organisaties. Er vinden inwijdingsrituelen plaats en de bedoeling is een strakke hiërarchische organisatie op poten te zetten. Maar doordat de SCU een 'nogal artificiële

linken' is eveneens kenmerkend voor deze jongste loot aan de maffiatak. Tegen deze achtergrond wordt in 1991 de op 5 februari 1968 in Lecce geboren Cerfeda gerecrueteerd. In cel 6 van de gevangenis in Lecce, waar hij een straf uitzit vanwege overvallen, wordt hem, in het bijzijn van vier maffiosi, de rang van *camorra* verleend. De laagste rang (*picciotteria*) heeft hij mogen overslaan, omdat hij al aardig wat contacten in het milieu heeft. Door zijn SCU-lidmaatschap verkrijgt Cerfeda privileges in de gevangenis en ontvangt hij financiële ondersteuning. Na zijn vrijlating gaat de jonge, ambitieuze maffioso voortvarend aan de slag. Hij legt zich toe op de handel in coke, xtc en hasj, en houdt zich later ook bezig met woeker, afpersing, illegale gokhallen en 'het beheer van de discotheken'. Op een gegeven moment wisselt Cerfeda van peetvader en komt onder directe verantwoordelijkheid van maffiabaas Dario Toma te vallen, die hem een belangrijke rol toebedeelt in Lecce, omdat daar nog niet veel SCU-leden zitten. Cerfeda mag zijn eigen groep vormen en klimt door zijn meedogenloosheid, organi-

Marc el van den Bergh

Pentito worden - een gouden deal

'In Italië is het wel heel lucratief om kroongetuige te worden,' zegt **advocaat Geertjan van Oosten**, die samen met **Willem Anker** de restauranthouder Aldo G. verdedigt en begin september in Lecce was om getuigen, onder wie Cerfeda, te horen. 'Er is nu al besloten dat Cerfeda, die zestien moorden heeft bekend, maximaal dertig jaar gevangenisstraf krijgt. Daarvan hoeft hij maar een kwart, zevenenhalf jaar dus, in de gevangenis door te brengen. De rest is huisarrest. Dan komen er hooguit eens per dag twee *carabinieri* langs om even een handje te schudden. Easy.' Afgezien van een nieuwe identiteit en bescherming wordt ook de familie van een *pentito* ruimhartig onderhouden, voegt Anker eraan toe. 'De familie Cerfeda krijgt nu al ongeveer 1500 euro per maand, exclusief de kosten van de woning.' En dan te bedenken dat hun cliënt, Aldo G., op grond van de verklaringen van Cerfeda levenslang aan zijn broek kreeg.

Advocaat Willem Anker in Lecce.

Advocaat Geertjan van Oosten: 'Het is lucratief om kroongetuige te worden in Italië.'

satiëtalent en een zekere intelligentie snel omhoog op de criminele ladder. Als Dario Toma wordt gearresteerd, in 2000, wordt hij zelfs plaatsvervanger van deze *godfather*.

Maar in 2001 wordt ook Toma kroongetuige van justitie. Het leidt tot weer een bloedige interne oorlog, waarbij een mislukte aanslag op Cerfeda wordt gepleegd. 'Vanaf toen besloot ik al mijn tegenstanders te vermoorden,' verklaart hij. In de zomer van dat jaar wordt hem de grond te heet onder de voeten en duikt hij onder in Nederland.

Bloedexpert

Wie Cerfeda's dossier bestudeert, verwondert zich over het gemak waarmee SCU-leden ons land in en uit wandelen. Niet alleen *the boss* meert hier aan, ook tal van zijn discipelen. Ze worden 'naar boven' (zoals Nederland wordt aangeduid) gehaald om geld of voedingsmiddelen te brengen, om besprekingen te voeren over interne perikelen of als er een 'bloedexpert', zoals Adriano Palazzo, nodig is. De andere kant op, naar 'beneden' (Lecce), gaan de drugs. Ook Cerfeda's familieleden vliegen rustig in en uit voor een gezellig samenzijn met hun geliefde verwant.

Uit de verhoren van Cerfeda wordt af en toe pijnlijk duidelijk waarom maffiosi zo graag in Nederland vertoeven. En we hebben het dan niet eens over het dagelijks bordeelbezoek en het overvloedig cokegebruik, want de heren genieten hier volop van *la dolce vita*. Zo vraagt de Italiaanse rechter-commissaris:

'Waar bewaarden jullie feitelijk de drugs?'

Cerfeda: 'Thuis in een grote tas.'

Rechter-commissaris: 'Niet verborgen?'

C.: 'Nee, over deze dingen bestaan geen problemen in Nederland.'

R-c: 'Wat wil dat zeggen?'

C: 'Dat niet, zoals in Italië, een huiszoeking plaatsvindt, maar dat het daar een normaal iets is.'

R-c: 'Maar u was toch voortvluchtig!'

C: 'Maar ik had goed gemaakte originele papieren.'

R-c: 'Laten we zeggen dat u zich gerust voelde.'

Dat de maffia stevige voet op Nederlandse bodem heeft, werd eerder blootgelegd door een onderzoekscommissie onder leiding van criminoloog Fijnout, in de sliptstream van de IRT-affaire. Al in de jaren zeventig, zo bleek, waren Italiaanse organisaties actief in ons land, waarbij ook gebruik werd gemaakt van hier al langer verblijvende Italianen. 'Het staat dus buiten kijf dat de Italiaanse maffia, en in het bijzonder de Camorra, op Nederlands grondgebied opereert en dat haar optreden hier als het ware de harde kern vormt van veel ruimere criminele betrekkingen tussen Nederland en Italië,' concludeerde de commissie. Nederland staat bekend als transitoland

Cataldo Motta, de openbare aanklager en maffiosi-jager in Lecce.

voor drugs en was lang geliefd bij criminelen door het gebrek aan duidelijke regelgeving en (vooral) handhaving van de regels.

Dat er een Nederlandse connectie bestaat, is ook Don Raffaele bekend. Het mag raar klinken, maar deze priester uit Lecce heeft een grote kennis van de SCU en kent veel maffiosi persoonlijk, zowel vanuit zijn werk in de gevangenis als uit de biechtstoel. Don Raffaele is daarnaast een van de roergangers achter Libera, een koepel van 1200 antimaffia-organisaties. 'De meeste leden van de SCU zijn jonge mannen die snel geld willen verdienen en vaak een drugsprobleem hebben,' vertelt hij. 'Velen hebben nu spijt van hun daden. Maar Cerfeda... nee, bij hem ligt dat anders. Die is ijskoud, heeft geen wroeging.'

Tussen 1987 en 1997 werkte Don Raffaele in Monteroni, een dorpje bij Lecce. De SCU probeerde er te infiltreren in het maatschappelijke leven, om de harten van de bevolking te veroveren. Het was de clan rond ene Tornese die zich roerde, bestaande uit een dertigtal SCU-leden, van wie een aantal op de vlucht voor justitie sloeg en naar het buitenland ging. 'En zij zaten allemaal in Nederland,' weet Don Raffaele. Volgens de pastoor is het goed dat door de pentito-regeling de macht van de maffia wordt gebroken. Bovendien kunnen maffiosi nu hun spijt betuigen, want iedereen verdient in zijn ogen (of in elk geval in die van God) een tweede kans.

Onder Nederlandse advocaten wordt het verschijnsel pentiti als minder positief ervaren (zie kader). Maar hun bezwaren worden weggewuifd door de Italiaanse openbare aanklager Motta. 'Ik vind het nogal calvinistisch gedacht. Ethiek staat hier buiten. Het gaat om het resultaat. Zonder pentiti zouden we de maffia niet doeltreffend kunnen bestrijden. De normale opsporingsmethoden, zoals afluisteren en infiltratie, die werken gewoon niet bij de maffia vanwege het gesloten karakter.'
Reageren? stan@revu.nl